

sili na Angležkem do dobrega. Dvakrat ali trikrat na teden dajo mladim prascem po 2 lota, odraslim pa po 4 do 6 lotov skozi sito presejanega, dobro zmlatega premoga, kateremu pridevajo še nekoliko navadnega pepela in soli.

* Zelén lan strup govedom, ovcam in kozam. Prepričal se je tega živinozdravnik Schmidt pri govedih in ovcah. Nalašč je dajal skozi 6 dni še zelenega lanú živini, ki je poginila vsa s znamenji zavdanja. Zreli lan pa, ko mu je glavice potrgal, ni škodoval živini celó nič. Nevarno je tedaj, ako živina pride na lanišče in se nažré nezrelega lanú.

Natoroznanske stvari.

Nektere avstralijske živali.

2. *)

Mravljinčar (Echidna hystrixe).

Ta žival živi po peščenih skalnih krajih v južni Avstralii — v luknjah in majhnih špiljah; na severju je redko kje. Naselniki ji pravijo jéž, Avstralci pa „nikobejan“ ali pa „janocumbinu.“

Mravljinčar je po vrhi vés bodeč in vmazano-bel. Oči ima majhne in rujave, smrček dolg trobelast in prav majhne nosnice, jezik pa dolg tenak. Z jezikom lovi mravljinčar, ob katerih večidel živi. Zato ima klejastega, da se prijemljejo ga.

Bennet je želodec preiskal nekterim avstralijskim mravljinčarjem, pa v vsakem je našel zmljincene mravljinčarje in precej peska in glenú. Pesek je tej živali potreben tako, kakor kljunašu (tičtulenj), zato, ker nima zob, potreben zato, da lože prebavlja želodec. On ima zadnji nogi ostrogasti.

Ta mravljinčar je tudi le v mraku in ponoči zunaj, kakor kljunaš; podnevi navadno spi, ponoči pa luknje koplje, ali kaj umetalno, pa saj ima tudi kremplje take, prav za to: dolge in zavihane. Če ga pa le pobeza kdo, precej se zvije, prav tako, kakor naš jéž, bodice pa mu vstanejo, zato da mu nič ne more.

Nemci ga imenujejo nekteri „Ameisenigel“, nekteri pa „Ameisenfresser“, ker je podoben ježu in ker ob mravljinčarjih živi.

Glasú nima menda, vsaj dozdej ni še nihče slišal ga.

Avstralci jedó mravljinčarje — pražene; tudi Evropejci imajo radi jih. Mladiča lahko preživiš z mlekom, pozneje pa s trdo izkuhanimi jajci, z drobno zrezanimi in s peskom zmešanimi. Podgoriški.

Starinske stvari.

Nekaj o mogilah.

(Dalje in konec.)

O tretjem načinu pokopovanja smemo reči, da ni bil domač, slovansk. Pri nekterih rodovih, ki so bili sosedje tujih, neslovanskih, so namreč grobove v zemljo kopali, ali rake stavili, in s spomeniki kinčali. Tega so se privadili deloma od Scitov, kateri so svojim kraljem velike katakombe zidali, deloma od Rimljanov, Grkov in Germanov. Že od nekdej je namreč — kakor piše Šafarik — velika slabost Slovanov bila, da so se tujih šeg lahko prijemali in radi.

V pokrajih tedaj, kjer so nekdej Slovani med druge rodove segali, se ima dobro paziti, da slovanske grobove ločimo od tujih. Gledati moremo, kaj se v njih najde? Je li slovansko-rimsko ali kterege drugega rodú? Kri-

vico delajo nemški starinarji Slovanom naših dežel, ako na vrat na nos grobe in celó mogile mečejo vse pod firmo: „Celten- und Römergräber.“ Zadosti je dognano, da tukaj od starodavnih časov stanujejo večidel Slovani, — kje tedaj so oni svoje mrtve pokopovali?

Govoril sem dozdej o načinih, po katerih so Slovani z mrličmi pri pokopu ravnali, da moremo sklepati, kakošne so njihove mogile dandanes. Vprašanje je sedaj: komu so take mogile stavili; koga so tako častili?

Revež, siromak, je tudi takrat kakor dandanašnji, nečeščen, tiho iz sveta stopil. Slovesne pogrebe so dobili le starešini, lehi, pani, župani, boljari, knezi in drugi plemenitniki ali bogatini. Čeravno so namreč paganski Slovani starodavnih časov bili vsi svobodni, enaki pred postavo, in niso imeli kraljev ali vojvodov, je vendar čas teh naprav dosti preinačil. Starešina je sicer ostal, kakor nekdej glavar rodovini, in patriarhalno življenje se je ohranilo v nekterih deželah do današnjega dné; vendar so osebne prednosti in premoženje skorej ene memo drugih v večo veljavo spravile in ločitev v stanove uzročile. O času boja pa so se morali vodje voliti, katerim so tedaj drugi pokorščino obljubili; taki so tudi v miru veči upljiv na druge imeli. Če so pa Slovani večidel le svojim lehom, knezom, boljarom velike mogile nasipavali, so te tem večje važnosti za zgodovino.

Mogil se najde brez števila po vseh deželah, ki so bile v starodavnosti lastnina Slovanom. Segajo od črnega morja proti severju daleč čez Novgorod, od Adrije do otoka Rane (Rügen), od Volge čez severno-germansko ravnino do reke Labe. Nad trideset slovanskih rodov je v tej ravnini in drugod ponemčenih — pa mogile so jim večne priče, da so slovanske krvi. Pa tudi v Skandinavii je našel Thomsen, in v grofii „Wiltunschire“ na Angležkem nek Anglež slovanske mogile. Najbrž so se ondi naselili slovanski trgovci, iz Batavije prišedši.

Ker Slovani so, kakor Kelti, Traki, Germani in Litovci, najstarši prebivavci v Evropi, sega tudi starost njihovih mogil v predzgodovinske čase, in doli do 8., 9., 10. in 11. veka po Kristu. V tej dôbi so bili namreč vsi rodovi slovanski zaporedoma pokristjanjeni, in torej so se počasoma stare paganske šege zatrlé. Na Ruskem so le v 11. stoletju mrtve še sežigali. Dosti prej so Slovane v Noriku in Panonii solnograški, oglejski in grški duhovniki kristjanstvu pridobili. Od te dôbe so začeli Slovani povsod mrtve v zemljo pokopovati!

Slovanskih mogil domači letopisci omenjajo mnogokrat; Rus Nestor (okoli 1100.) piše o mogili kneza Igora, popisuje „tryzno“, s katero je Olga svojega moža Igora častila, in omeni mogile kneza Olega, Jaropolkovega brata. — Čeh Cosmas (okoli l. 1100.) govori o mogili Kasse, Krokove hčeri, o mogili Tyronovi, o pogrebu Krokovem. — Nik. Marschalk piše, da so Obotriti svojim žlahtnikom (nobiles) mogile nasipavali in krog s kamenjem utrjali. Na vrh so pa položili velik kamen — za spomenik! — Mirchov (1523) piše, da so našli na Poljskem „circa Srem et ad oppidum Lekno“ dosti mogil in pepelnikov. Mnogo se je z mogilami pečal poljski vojak, vitez Aleks. Guagnin; trdil je, da so paganski Slovani unih dežel bolj pogostoma mrtve v lepi obleki pod mogile pokopovali, kakor sežigali. Popisal je tudi slovesnost, s katero so Litovci, Slovanom sorodni, pokopovali mrtve. — Razun imenovanih omenjuje mogil prej in potlej mnogo drugih letopiscev, zgodovinarjev itd.

Čem več so učenjaki začenjali neizmerno polje slovanske zgodovine obdelovati, tem večo pozornost so obračali na ostanke iz starih časov, zlasti na mogile.

*) 1. v prvem listu letos.